ایرنا

تنش آبی و مهاجرت

درجست و جوی آب

محمد معصومیان
گزارش نویس

فلات ایران درحال فرو رفتن است. به‌گفته مصطفی فدایی فرد رئیس کمیته تخصصی ارزیابی سیلاب کمیته ملی سدهای بزرگ ایران، ۱۸ استان با خطر بالای فرونشست زمین روبه‌رو است؛ فرونشستی که می‌تواند زیرساخت‌های حیاتی و خانه و زمین‌های مردم را ببلعد. تنش آبی برای شهرهای بزرگی مانند تهران یعنی جیره‌بندی آب و هشدارهای مصرف، اما برای مردم روستاها به معنای ورشکستگی مالی و مهاجرت است؛ روندی که سال‌هاست ادامه دارد. مهاجرت روستاییان و مردمی که کشاورزی پیشه آنهاست و حالا در حاشیه شهرهای بزرگ تبدیل به حاشیه نشین و کارگران روزمزد شده‌اند. این جابه‌جایی اما به اینجا ختم نمی‌شود و تبعاتی گسترده‌تر از این دارد که در گفت‌وگو با کارشناسان آن را بررسی می‌کنیم.

آن طور که آمارها می‌گویند امسال ۲۰۰ شهر کشور دچار تنش آبی هستند. شاید بد نباشد همین ابتدا تعریفی از تنش آبی بدهیم که ایران در رتبه چهارم جهانی آن ایستاده است؛ کشوری که بیش از ۸۰ درصد منابع تجدیدپذیر خود را مصرف کرده است. بر اساس شاخص «فالکنمارک» وقتی یک منطقه یا کشور برای هر فرد کمتر از هزار مترمکعب در سال منابع آبی داشته باشد این کشور به تنش آبی دچار شده است. این تنش چه به روز کشور خواهد آورد؟ روستاییانی که در شرق و غرب اصفهان سال‌هاست با کشاورزی روزگار گذرانده‌اند چه می‌کنند؟ کرمانی‌هایی که دیگر آبی برای کاشت پسته ندارند چطور؟ الگوی کشت باید تغییر کند؛ درست، آبیاری باید قطره‌ای شود، درست، اما سال‌هاست در نبود این تغییرات علمی مردم راهی جز فرار از روستای خود پیدا نکرده‌اند. این پناه بردن به شهرهای بزرگ چه آسیب‌هایی برای مهاجران و شهرهای مهاجرپذیر دارد؟

شهلا کاظمی‌پور جمعیت شناس معتقد است از گذشته تاکنون مهاجرت از روستا به شهر عمدتاً به‌دلیل دافعه زندگی روستایی بوده است؛ دافعه‌ای که به‌خاطر پیدا نکردن شغل و در واقع بین همخوان نبودن میزان زمین برای نیروی کار اتفاق افتاده است؛ عوامل محدود کننده‌ای که باعث شده است روستاییان از زادگاه خود راهی شهرهای دیگر شوند. کاظمی‌پور معتقد است حالا با کمبود آب، این مهاجرت‌ها افزایش پیدا خواهد کرد: «در این زمینه ما شاهد مهاجرت به سمت شمال کشور هستیم. اگر این مهاجرت به علت جاذبه مقصد و فرد شغلی داشته باشد و در مقصد جذب شود خوب است اما چون این گونه مهاجرت‌ها به علت دافعه مبدأ است باید گفت به نوعی از چاله به چاه افتادن است. این جمعیت در شهر مقصد حاشیه نشین می‌شود و در ادامه مبتلا می‌شوند به انواع آسیب‌های اجتماعی که هم خود و هم جامعه مبدأ را دچار چالش می‌کنند.»

مشکلات این مهاجران که مجبورند برای کسب روزی مسافت طولانی را طی کنند تا به مقصدی برسند که در آن به حداقل‌ها دسترسی بهتری داشته باشند به اینجا ختم نمی‌شود. کاظمی‌پور می‌گوید: «تجانس فرهنگی بین میهمان و میزبان کم خواهد بود، امکان دارد مردم مقصد با زبان و آداب و رسوم آنها آشنا نباشند و همین مسأله باعث حاشیه نشینی آنها خواهد شد. حاشیه نشینی تنها به افرادی که در حاشیه شهر زندگی می‌کنند اطلاق نمی‌شود، فرد می‌تواند درآمد خوبی داشته باشد اما سبک لباس و صحبت و رفتار شهری‌اش فرق کند. این باعث اخلال در شهر میزبان خواهد شد.»

شهری را تصور کنید که همین حالا هم نمی‌تواند برای ساکنان بومی خود شغل و امکانات شهری مناسب تهیه کند و اگر فرهنگ‌سازی و برنامه‌ریزی برای این مهاجرت‌ها در شهرهای مبدأ نباشد آن وقت تضاد منافع می‌تواند چالش‌های جدیدی را پیش روی مسئولان شهری ایجاد کند.

کاظمی‌پور در زمینه برنامه‌ریزی شهری مثال‌هایی می‌زند تا فهم بهتری از چالش‌ها به‌دست دهد: «نمود آن را می‌توان در برنامه‌ریزی آموزشی دید که مسئولان باید حساب کنند با رشد جمعیت به چند مدرسه نیاز است؟ چند معلم جدید باید به کار گرفت؟ و اگر این مهاجرت‌ها زیاد و بی‌رویه باشد باید برای برنامه‌ریزی دانشگاه، مسکن، انواع راه‌ها و زیربنای شهری تغییر ایجاد کرد چون اینها بسرعت تحت تأثیر مهاجرت‌ها قرار می‌گیرد و برنامه‌ریزی شهری به هم می‌ریزد.» کاظمی‌پور معتقد است اگر مهاجرت بدون برنامه صورت بگیرد کیفیت زندگی مردمی را که در شهرهای مبدأ هستند پایین می‌آورد: «اگر مسئولان شاهد رخ دادن این اتفاقات هستند باید حتماً مهاجرت‌ها را به مناطقی هدایت کنند که تحت مدیریت خودشان است و با برنامه‌ریزی مکان‌هایی را که افراد به آنجا مهاجرت می‌کنند، پوشش بدهند.»

مهندس مرتضی سمایی کارشناس حوزه آب، در مورد انواع مهاجرت توسط مردمی که در تنگنای آبی قرار گرفته‌اند می‌گوید، دسته‌ای برخوردار که نگران آینده هستند و با خرید زمین و ساختن ویلا در شمال کشور آینده نگری کرده‌اند، دسته‌ای که معیشت‌شان به آب بستگی دارد و راهی حاشیه‌های شهرهای بزرگ شده‌اند و افرادی که راهی شهرهای اطراف می‌شوند و با کرایه زمین‌های کشاورزی کسب درآمد می‌کنند: «در غرب اصفهان معیشت بسته به کشاورزی است و راه دیگری هم وجود ندارد. بخشی از آنها در دسته‌های چند نفری به استان‌هایی می‌روند که هنوز آبی مانده و در آنجا در زمین‌های وسیع سبزی کاری و صیفی کاری می‌کنند اما در شرق اصفهان شرایط فرق دارد. آنها بشدت ثروتمند بودند، زمین‌های وسیع داشتند و دولت‌ها همیشه به آنها قول درست شدن وضعیت را داده‌اند اما حالا کار به جایی رسیده که حتی توان مهاجرت هم ندارند و به علت محافظه‌کاری و آبروخواهی مجبورند به‌صورت پنهانی به شهرهای اطراف بروند و کار کنند.» سمایی از خالی شدن روستاها از جوانان می‌گوید و مهاجرت آنها به شهرهای بزرگ برای یافتن کار: «روستاها در عرض ۴۰ سال گذشته ۵۰ درصد خالی شده‌اند.»

ندا رحیم‌پور دکترای عمران مهندسی و مدیریت منابع آب، مهم‌ترین اثرات تنش آبی در روستاها را کاهش نیروی کار در روستا و تفاوت جنسی به علت مهاجرت گسترده‌تر مردان نسبت به زنان می‌داند: «نبود برنامه‌ریزی جامع و مدون از جمله عواملی است که خسارات وارده به روستاها و شهرها را بیشتر می‌کند بخصوص در خشکسالی درازمدت که از سال‌های گذشته کشور را در بر گرفته، بسیاری از محصولات کشاورزی به علت نبود آب از بین رفته است. از استان‌هایی که اثرات خشکسالی را می‌توان در آنها دید سیستان و بلوچستان و کرمان است که خیلی از محصولات زراعی از بین رفته و سیل مهاجرت به شهرها را شاهد هستیم که منجر به افزایش حاشیه‌نشینی در شهرهای بزرگ و مراکز استان‌ها شده.»

> **نبود برنامه ریزی جامع و مدون از جمله عواملی است که خسارات وارده به روستاها و شهرها را بیشتر می کند بخصوص در خشکسالی درازمدت که از سال های گذشته کشور را در بر گرفته بسیاری از محصولات کشاورزی به علت نبود آب از بین رفته است. از استان‌هایی که اثرات خشکسالی را می‌توان در آنها دید سیستان و بلوچستان و کرمان است که خیلی از محصولات زراعی از بین رفته و سیل مهاجرت به شهرها را شاهد هستیم**

او راه‌های جلوگیری از این افزایش جمعیت را براساس مطالعات آمایش سرزمین، استفاده از توان اکولوژی منطقه می‌داند که می‌توان بر اساس آن شغل مناسب برای مناطق روستایی تعریف کرد: «اگر قرار است کشتی در مناطق روستایی صورت بگیرد باید براساس الگوی کشت مناسب با توجه به اقلیم منطقه باشد و محصولاتی در هر منطقه کشت بشود که منطبق بر شرایط آب و هوایی و مخصوصاً میزان آب موجود منطقه باشد. استفاده از فناوری‌های نوین در بخش کشاورزی و تجمیع مزارع و سرمایه‌گذاری بیشتر هم راه دیگری برای جلوگیری از این اتفاقات است.»

اگر هم بنابر این است که به کشاورزی بگوییم دست از کشت بردار باید راهی جایگزین برای او در نظر بگیریم تا او سرخورده از زندگی در روستا راهی شهرهای دیگری نشود. از نظر رحیم‌پور، این معیشت جایگزین می‌تواند تمرکز بر صنایع دستی و محلی روستاییان باشد. در واقع توسعه گردشگری طبیعی با آموزش صحیح برای افراد روستا هم می‌تواند راهی میانبر به منظور جلوگیری از مصرف بی‌رویه آب و هم نگه داشتن سرمایه‌های انسانی روستا باشد.

فرشید مقدم جامعه شناس شهری از روند حرکت نیروی کار ارزان قیمت از پس خشکسالی به سمت کلانشهرها می‌گوید؛ روندی ادامه دار که باعث می‌شود مناطقی بسیار پرجمعیت مانند کلانشهرها و مناطقی کم جمعیت در دیگر مناطق را شاهد باشیم. او سرعت گرفتن این وضعیت را که از دهه ۴۰ آغاز شده باعث عدم توازن جمعیت در کشور می‌داند و معتقد است اعیانی سازی در کلانشهرها که از نمونه‌های آن گران شدن زمین، مسکن و خدمات شهری است باعث طرد شدن نیروهای کار در شهرهای بزرگ می‌شود: «اعیانی سازی کلانشهرها درواقع ساده‌ترین راه برای مقابله با روند مهاجرت از طرف مسئولان بوده و راه دشوار و عادلانه این است که در مبادی مهاجرت تنظیماتی صورت بگیرد که جذابیت در مبدأ ایجاد شود که افراد بمانند. ما اکنون شاهد سیاست‌هایی هستیم که جاذبه مقصد را کم یا در مقصد دافعه تولید می‌کنند و ماحصل این می‌شود که فرد از مبدأ حرکت می‌کند اما به مقصد نمی‌رسد و در بین راه متوقف می‌شود.» آن طور که مقدم می‌گوید به نظر آخرین مقصد مهاجران اسکان غیررسمی در حاشیه تهران، کرج، مشهد، اصفهان، تبریز و اهواز است.

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری در خانه‌های سفید قرار دهید که هر رقم در سطرها، ستون‌ها و مربع‌های کوچک ۳ در ۳ یکبار دیده شود

۳۶۹۵

آسان

۴		۸		۶		۲	۳	
		۵			۴			
	۳		۸		۱			۵
				۴	۳		۲	۱
			۴	۵	۶			
۷	۶		۲	۱		۸	۲	
۲			۹		۸			
		۶		۷				
۸		۵		۱			۶	

متوسط

			۶					
۴	۸	۶	۳	۹				
	۲	۱						
۳		۴	۸			۹		
	۶	۵	۴	۲	۹	۸	۳	
		۸			۶	۱		۵
						۵	۲	
				۶	۴	۳	۱	۸
					۸			

سخت

	۱	۳		۹			۷	
			۶	۵				۱
		۸	۳					
			۷			۹		
۴	۷			۸			۵	۶
		۲			۶			
					۹	۴		
۱				۲	۷			
	۹			۶		۵	۸	

خیلی سخت

				۴	۵		۲	
		۴					۳	
۵				۲				۶
							۱	
۹	۱	۲		۵		۷	۸	۴
	۳							
۷				۱				۳
	۶					۹		
	۹		۲	۳				

حل جدول سودوکو شماره ۳۶۹۵

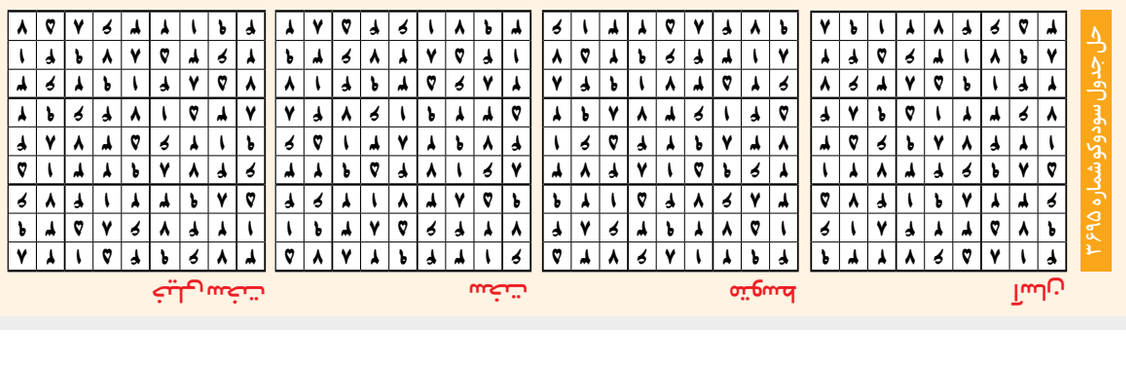

یک جدول با دو شرح

جدول روزنامه *ایران* دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

۷۶۶۲

جدول عادی

◀ افقی:
۱- نوعی ورزش و تفریح فضای باز- ویزا
۲- طولانی‌ترین رود جهان- جلسه آشنایی- متاع
۳- پربها- بیننده، آگاه- نرم‌افزار طراحی
۴- با «فیل» آید- حرف مفعولی- عنصری شیمیایی با علامت Ne
۵- نشان غیرت!- هیزم- فصل اول سال- فلز تمدن
۶- هلاک- همیشه- مزرعه نقلی و محصور
۷- نوبت بازی- شهر عدس و ادویه در استان «قزوین»- صمغ تقویت حافظه
۸- فرمانده یک گروهان ارتش- ساقه خشک غلات- سرطان خون
۹- یاری دهنده- امور- بلدرچین
۱۰- پارچه مالیدنی- کشوری در مدیترانه- مجرای آب زیرزمینی
۱۱- دوستی و علاقه- فروشکوه- پوچ- درون
۱۲- ایالت کندوی زنبورها- مخفف شاد- خجسته
۱۳- نفس سرکش- عروس- غول ماهی!
۱۴- دیرنشین- گوشه‌ای در ماهور- چالک وسط شکم
۱۵- پیاپی و پشت سرهم- اثر تاریخی «اصفهان»

▼ عمودی:
۱- پوشش سفت و سخت خیابان‌ها- واکسن چینی کرونا
۲- حیله- عایدی- بازنده شطرنج
۳- نانی نازک مانند کاغذ- از انبیاء- کلام درویش
۴- غیرمسطح- آشی با برنج و سبزی
۵- منطقه‌ای در «انگلیس»- جد- غزوه معروف
۶- ترس- داور ارشد سابق آلمان- برادر بزرگتر- مشک آب
۷- شکل گردهندسی- نمایندگی- بوسیله
۸- حنا- تبحر و استادی- همه گیر شدن
۹- حرف ۲۳ الفبا- بدون تفکر شعر گفتن- نوعی عدسی
۱۰- طریق کوتاه- مخفی- سید، سرور- با «منال» آید
۱۱- روزگارها- عددی ترتیبی- سازشاکی
۱۲- بازیگر تماشاخانه- از مواد مخدر
۱۳- منگولیسم- قطعه موسیقی که با ارکستر نواخته شود- گوارا
۱۴- نیم‌تنه زنانه- دریچه‌ای در عنبیه چشم- یک نوع سرویس کردن خودرو
۱۵- مرجع رسمی تظلمات و شکایات- ورزشی رزمی

جدول ویژه

◀ افقی:
۱- مأمور دریافت و پرداخت پول در مؤسسات مالی- تیم قبلی «سردار آزمون»
۲- پور- ابزار عکاسی- اصل و آغاز
۳- سریالی از «جواد افشار»- گلزن سابق «منچستر»- جامه‌ستور
۴- قوه رشد- قلم انگلیسی- نرم شدن
۵- گفت‌وگوی اینترنتی- اثر «زیگموند فروید»- رشته تزئینی- پسوند شباهت
۶- خوش‌نما- شهر بزرگ «هند»- آب مروارید
۷- قوه دریافت- قالب شعری- خواستار
۸- اشکبار- کلمه سؤالی- خندان و بشاش
۹- نیرنگ باز- دیومی کشد و بالا می‌رود- خمیازه
۱۰- قدرت- نام «پاستور»- چاه کن
۱۱- فعلی ربطی- کدر- ره‌شناس- رودی در «عراق»
۱۲- فتوا دهنده- روشی برای ایجاد سوراخ در معده با هدف رساندن غذا و مایعات- پیرومانی
۱۳- لنگرگاه- اسلحه شمشیربازی- ساز قدیمی
۱۴- گونه‌ای از زردآلو- آدرس دقیق- چله کمان
۱۵- نویسنده «شفق سرخ»- اثری از «اونوره دوبالزاک»

▼ عمودی:
۱- هفت‌تیر- پرحاشیه‌ترین تابلوی «رامبراند»
۲- کارهای نیک- بانگ- جدا
۳- هر چیز سبک و مختصر- آنکه راهی تازه یابد- بزرگ داشته شده
۴- خطاط عهد صفوی- شهری در «گرجستان»
۵- جوال- قوم وحشی آتیلا- ترشی بادمجان
۶- دارو- اسب چاپار- پارچه پرسوراخ!- رود اروپایی
۷- قاره کوچک- از اجزای زمان- کله
۸- بیعانه- منسوب به دنیا- ظرف آبخوری
۹- پول چشم بادامی‌ها- اسب تندرو- شلیک بامسلسل
۱۰- مرکز ایالت بروتاین فرانسه- یار مجنون- پرنده اقبال- شیوه
۱۱- بیماری پوستی- جزیره‌ای در استان «هرمزگان»- تپانچه
۱۲- بلدرچین- مرشد زورخانه
۱۳- رایانه کیفی- خودروی سواری- ذکاوت
۱۴- نوشتار مؤثر در شکل‌گیری فرهنگ هند- زن گندمگون- بندر کشورمان
۱۵- رمان «شارل بودلر»- یک نوع سوءتغذیه

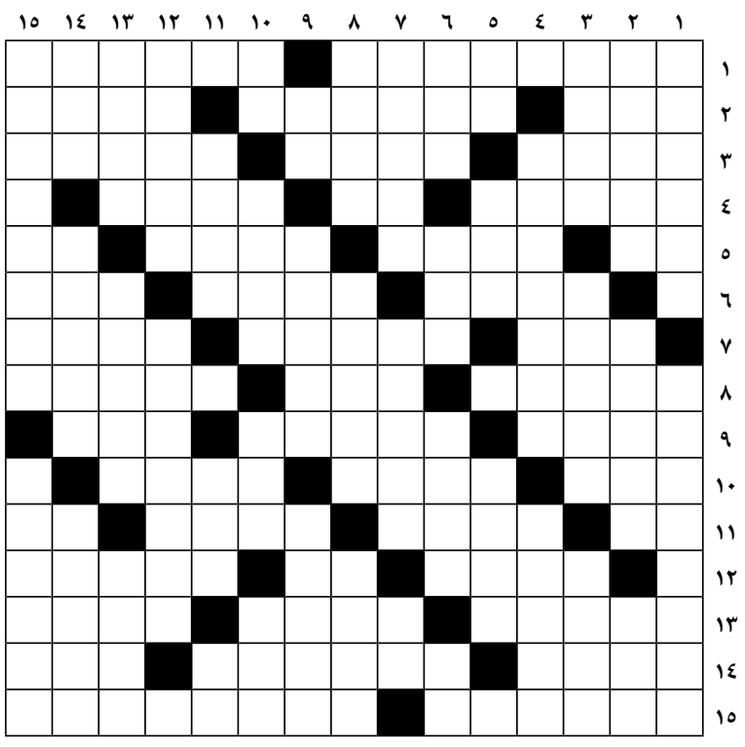

حل جدول عادی شماره ۷۶۶۱

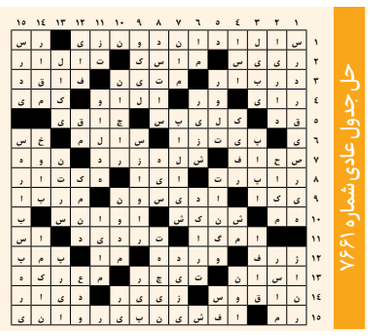
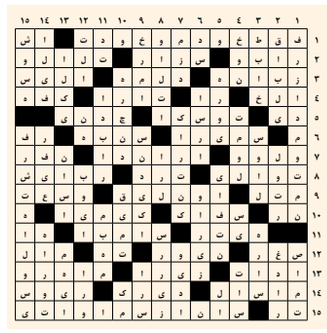
حل جدول ویژه شماره ۷۶۶۱